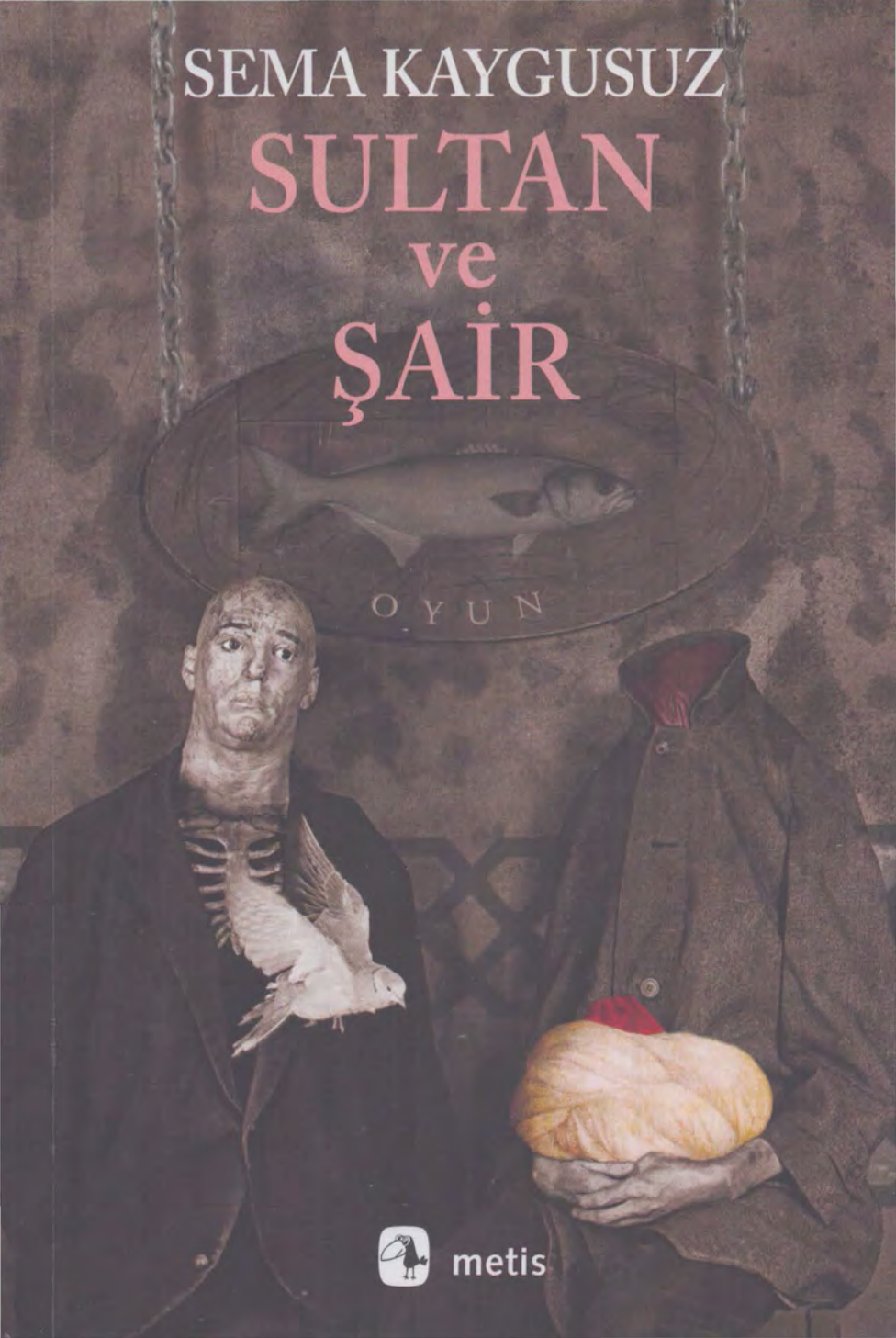
SEMA KAYGUSUZ

SULTAN ve ŞAİR

metis

Sema Kaygusuz

SULTAN VE ŞAİR

Önce radyo oyunu, koreografi ve tiyatro ile ilgilenen yazar edebiyat alanına öyküleriyle girdi. İlk öykü dosyaları Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülü'ne (1995) ve Gençlik Kitabevi İkincilik Ödülü'ne (1996) değer bulundu. Öykü kitabı *Sandık Lekesi* ile Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü'nü (2000) aldı. İlk romanı *Yere Düşen Dualar* 2006 yılında yayımlandı. Eleştirmenlerin takdirini alan ve çok sevilen roman, çevrildiği başka dillerde de yazarına çeşitli ödüller getirdi. Almanya DAAD kültür programının davetlisi olarak 2010 yılını Berlin'de geçirdi. 2009 tarihli ikinci romanı *Yüzünde Bir Yer* Avusturya Kultur-Kontakt kurumu tarafından onurlandırıldı. Yönetmenle birlikte *Pandora'nın Kutusu* filminin (Yeşim Ustaoğlu, 2008) senaryosunu yazdı. *Barbarın Kahkahası* ile 2016 Yunus Nadi Roman Ödülü'nü kazandı. İlk oyun kitabı *Sultan ve Şair* (2013) ile başlayarak yazarın bütün eserlerini bir külliyat olarak yayımlıyoruz.

Metis Yayınları
İpek Sokak 5, 34433 Beyoğlu, İstanbul
e-posta: info@metiskitap.com
www.metiskitap.com
Yayınevi Sertifika No: 10726

Metis Edebiyat
SULTAN VE ŞAİR
Sema Kaygusuz

© Sema Kaygusuz, 2013
© Metis Yayınları, 2013

İlk Basım: Ekim 2013
İkinci Basım: Ocak 2017

Metis Edebiyat Yayın Yönetmeni:
Müge Gürsoy Sökmen

Kapak Resmi:
Roger Ballen'ın bir fotoğrafı (*Liberation*, 2011)
üzerinde kolaj ve manipülasyon.

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık:
Metis Yayıncılık Ltd.

Baskı ve Cilt:
Yaylacık Matbaacılık Ltd.
Fatih Sanayi Sitesi No: 12/197 Topkapı, İstanbul
Matbaa Sertifika No: 11931

ISBN-13: 978-975-342-930-6

Eserin bütünüyle ya da kısmen fotokopisinin çekilmesi, mekanik ya da elektronik araçlarla çoğaltılması, kopyalanarak internette ya da herhangi bir veri saklama cihazında bulundurulması, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun hükümlerine aykırıdır ve hak sahiplerinin maddi ve manevi haklarının çiğnenmesi anlamına geldiği için suç oluşturmaktadır.

SEMA KAYGUSUZ

SULTAN ve ŞAİR

OYUN

metis

SEMA KAYGUSUZ
KOLEKSİYONU

ORTADAN YARISINDAN, öykü, 1997

SANDIK LEKESİ, öykü, 2000

DOYMA NOKTASI, öykü, 2002, 2015

ESİR SÖZLER KUYUSU, öykü, 2004

YERE DÜŞEN DUALAR, roman, 2006, 2014

ÜŞÜYEN/EFSİRİ, öykü seçkisi, 2008

YÜZÜNDE BİR YER, roman, 2009, 2015

KARADUYGUN, öykü, 2012

SULTAN VE ŞAİR, oyun, 2013

BARBARIN KAHKAHASI, roman, 2015

BİRİNCİ SAHNE

~

Güneşli bir sonbahar sabahı Eminönü'nü Karaköy'e bağlayan Galata köprüsünün üstündeyiz. Köprünün üstündeki birkaç kişi sırık oltalarını denize sarkıtmış balık tutmaktalar. Balıkçıların hemen gerisinde trafik akar. Zaman zaman otomobillerin korna seslerini, yolcu teknelerinin düdüklerini duyarız ve elbette aniden yükselip dinen martı seslerini... Balıkçıların hepsi yan yana dizilmişlerdir. İçlerinden biri, özenli ve temiz giyimiyle ŞAİR (65-70) dikkatimizi çeker. O da herkes gibi balık tutmaktadır. Birkaç saniye sonra sahneye iyi giyimli, görünüşüyle göz alan SULTAN (35-40) girer, üstünde oldukça şık bir takım elbise vardır. SULTAN balıkçıların arkasından dolanarak dikkatle onların yüzüne bakmaya çalışır. Sanki birini arıyordur. ŞAİR'in yanına geldiğinde duraklar. Aradığı kişiyi nihayet bulmuştur.

Oyun boyunca sürecek olan Şair'in doğal tavrı ile Sultan'ın soğukkanlı tekinsizliği, sahnedeki psikolojik gerilimin temel kaynağıdır.

SULTAN— Afedersiniz beyefendi rahatsız ediyorum...

ŞAİR— Buyrun?

SULTAN— Mızrağımı sizin göğsünüzde unutmuşum.

ŞAİR— Anlayamadım?

SULTAN— Mızrağımı diyorum, sapladıktan sonra geri çıkarmayı unutmuşum.

ŞAİR— Ne diyorsun birader, ağzından çıkanı kulağın duyuyor mu senin?

SULTAN— Diyorum ki vaktiyle sapladığım mızrak sizde kaldı.

ŞAİR— Bana mı saplamıştın?

Sultan Şair'in göğsüne hafifçe uzanır.

SULTAN— Evet tam şuraya...

Duraklar. Sesi alaycıdır.

ŞAİR— Deme ya, nasıl bir mızraktı bu?

SULTAN— Şahane bir işçiliği vardı. Hindistan hükümdarının sünnet hediyesiydi. Yakut ve zümrütlerle bezeli kabza-

sı beyaz yeşim taşındandı. Kabzanın tam bitimindeki kûfi süslemelere bakmaya doyamazdım. Bıçak kısmı demirdendi tabii. İşte ben bu şahane mızrağı tam göğsünüzün ortasına sapladım. Sizden böğürtü gibi bir ses çıktı, can havliyle bileğimi tuttunuz, derken gözleriniz matlaştı, gerisini hatırlamıyorum.

Şair canı yanmışçasına göğsünü sıvazlar.

ŞAİR— Peki ne zaman oldu bu?

SULTAN— Herhalde bin yıl kadar önce, tarihini tam bilmiyorum... ne var ki olayı anbean hatırlıyorum.

ŞAİR— (*Alaylı*) Bir saniye bir saniye biraz yavaş olalım... hatırladığın adamın bizzat şahsım olduğundan emin misin?

SULTAN— Elbette, sizi nerede olsa tanırım.

ŞAİR— Biraz daha açık olalım, senin tarafından öldürülen adam olduğumu mu söylüyorsun, yoksa öldürdüğün adamın ben olduğunu mu?

SULTAN— Ne fark eder? İkisi de aynı anlama geliyor.

ŞAİR— Olur mu yahu? Ölü adamın niteliği burada çok önemli. Birinde ölü adam olarak ben özneyim, nasıl hatırladığına bağlı olarak... ama diğerinde cinayetin nesnesiyim ki bu benim açımdan çok daha feci.

SULTAN— Lafı dolandırmayın her iki cümlede de aynı adamsınız zaten.

ŞAİR— O kadar abuk sabuk konuşmana rağmen kafan hiç karışmıyor bakıyorum.

SULTAN— Niçin karışsın efendim... ne de olsa ölü daima ölüdür.

ŞAİR— Hayır dostum hayır, mademki şu anda maktul olan benim, ya herhangi bir kurbanım ya canını aldığın bir kahraman... ya da sen ne dediğini gerçekten bilmiyorsun.

SULTAN— Ben ne dediğimi gayet iyi biliyorum beyefendi, o sizdiniz! Yüzünüzü hiç unutmadım. Böyle saç baş karmakarışık, bugünkü gibi gözleriniz kanlıydı yine, alnınızda yara izi...

ŞAİR— Eh öldürememişsin o zaman kardeşim! İyi öldürememişsin ki bak capcanlı karşındayım!

SULTAN— Hayır sizi öldürdüğümden eminim! Dün gece yine rüyamda gördüm. Kanlar içinde hırlıyordunuz.

ŞAİR— (*Keyiflenmiştir, kahkaha atar*) Vay... vay... vay... bu ne güzel delirmektir yahu! Bu nasıl bir kafa... Dünya rüya birbirine karışmış! Ne kullanıyorsan Allah aşkına bana da söyle. (*Etrafındaki insanlara dönerek abartıyla alay eder*) Duydunuz mu, katilin maktulden son bir arzusu kalmış!

Sultan heybetli bir buyurganlıkla haykırır, az önceki nazik adamın bu beklenmedik azameti ürkütücüdür.

SULTAN— Höyt! Haddini bil deyyus, sen kim oluyorsun da bana bu şekilde hitap ediyorsun!

Şair önce irkilir, hemen kendini toplayarak Sultan'ın üstüne yürür.

ŞAİR— Yahu sabah sabah adamın asabını bozmasana oğlum, psikopat mısın nesin?! Git bulaşacak başka birini bul! Benim derdim bana yeter bir de seninle uğraşamam.

Sultan Şair'in yakasına yapışır. Korna sesleri yükselir. Etraftaki insanlar onları ayırmaya çalışır.

SULTAN— Derhal mızrağımı geri ver, yoksa canını alırım senin!

ŞAİR— Bak hâlâ mızrak diyor, olsa bir yerine sokucam senin!

Yumruklaşırlar. Kavganın arasına girenler sayesinde Şair'le Sultan birbirlerinden ayrılır. İkisi de nefes nefese kalmıştır. Şair çok öfkelidir.

ŞAİR— Yazıklar olsun sana! Timur bile bu kadar gaddar olmadı! Sen adamın göğsünü deş, sonra geri dön patakla! İyi be!

Sultan dağılan saçlarını düzeltir, ceketine çekidüzen verir.

SULTAN— Yoluma devam etmem için o mızrağı geri almam lazım.

ŞAİR— (*Bir deliyle konuşur gibi sahte bir yumuşaklık gösterir*) Anlaşıldı kardeşim, anlaşıldı... Ne var ki ben bu ölümü, bu can verişi niyeyse bir türlü hatırlamıyorum. Sen beni nerede kıstırdın, ne zaman boğazıma çöktün, olayların gelişini anlatırsan belki yardımcı olabilirim.

SULTAN— Sen benimle alay mı ediyorsun zındık!?

ŞAİR— Ne münasebet... zındık mı?

SULTAN— Senin karşında bir hükümdar duruyor, Endülüslü Abbadi Meliki El Mutemid! Önce haddini bil sonra diz çök ve af dile, ben seni affeder affetmez tez zamanda mızrağımı geri ver!

ŞAİR— Anladım, akşam da bana gidelim... iki tek attıktan sonra sandalla mehtaba açılalım. Sen anlat ben dinleyeyim, seni kimler bu hale getirdiyse hepsinin ecdadına sayalım...

SULTAN— Yakalayın şu kendini bilmez herifi.

Köprüdeki balıkçılar birdenbire birer asker tavrıyla şairi kıskıvrak yakalarlar. Şair çok şaşkındır.

ŞAİR— Ne oluyor, bırakın beni!

SULTAN— (*Nefretle*) Madem unuttun ben sana hatırlatayım efendi! Sen sefil, utanmaz, densiz, küstah bir şairdin. Zehir gibi sözlerinle halkımın gözünde beni küçük düşürüyordun. Sözcüklerin cehennemin dibinden geliyordu.

ŞAİR— Öyle bir şey yapmış olamam. Son derece ürkek biriyimdir ben. Hırpalanmaktan, itilip kakılmaktan fena korkarım.

SULTAN— Oysa kelimelerin çok kavgacıydı, nefesin bile lanetliydi. Ağzın uğursuzluk kokardı.

ŞAİR— Sen yanlış anlamışsın hünkârım. Sayın kral... ya da işte her neysen. Şiir kimseyi alçaltmaz sadece açığa çıkarır. Meğerki seni dilime dolamışım/ hem piçsin sevdiğim fahişeden doğma/ hem de evlat kadar yakınsın bana.

SULTAN— Bak görüyor musun, aynı ucuz hicivnameler!

Bu atışmalarla oldukça yavaş bir biçimde sahnenin atmosferi değişir. İkisi de geçmişin içinden konuşuyordur sanki.

ŞAİR— Hicviyeler yazardım demek, o kadar mı? O yüzden mi bu kadar kinlendin bana?

SULTAN— Kin ne kelime öfkeden kudurdum. Bütün Endülüs halkı senin dizelerinle çalkalanıyordu. Ah Ammâr... sen çatal dilli bir Araptın.

ŞAİR— Yüreğim yetse de dünyanın bütün Arabı ben olsam keşke, senin gibi muktedirleri kudurtsam, kelle koltukta sabahlara kadar içsem, zevkten sarhoş olsam, ağzıma geleni söylesem... gel gör ki ödlek bir adamım ben, ölmeyi göze alacak kadar cesur değilim. Haydi başka kapıya.

SULTAN— O zaman da ölmekten çok korkardın. Bazen iki dağın arasında durur, bütün gücünle haykırırdın.

Şair başını yukarı kaldırıp var gücüyle boşluğa haykırır, o an başka bir zamanın içindedir.

ŞAİR— Ey İbni Ammâr sen de öleceksin!

Beklenmedik bir efektle şairin sesinin yankısını duyarız: "Ey İbni Ammâr sen de öleceksin." Kendi sesinin yankısını dinleyen Şair hüzünlenir. Kısa bir bekleyişin ardından...

ŞAİR— Hükümdar mısın nesin be adam, böyle hassas bir insana nasıl kıyarsın?

SULTAN— Çünkü çok ucuzdun sen! Bir çuval arpa için kervandaki tüccarlara methiyeler düzecek kadar düşük bir kişiliktin.

ŞAİR— Belli ki vaktiyle sana da düzmüşüm o boktan methiyeleri. Beni öldürecek kadar gözünden düştüğüme göre...

Şair ile Sultan'ın atışması flörtleşmeye dönüşür. Şair'i kıskıvrak yakalayan askerler/balıkçılar yavaşça geriye çekilmeye başlarlar.

SULTAN— Hem de nasıl... o iç gıcıklayan kasidelerinle bir salkım üzüme abanır gibi nasıl dişlerdin beni... kelimelerinle kasıklarımda gezinirdin.

ŞAİR— Ben günahın sınırını aşmadan seninle yetinirken, sen helal sınırını aşmak için bütün gücünle ısrar ederdin. Ne desem yetmezdi sana, ne söylesem doyuramazdım. Sana sunulan her dize sende eksiklik yaratırdı.

SULTAN— Oysa ben doyurdum seni. Hem de ne doyurmak! Seni kendime vezir bile yaptım. Ordumu emrine verdim, hazinemin kapılarını açtım. Sana saraylar konaklar verdim. Ama sen ne yaptın, hükümdarlığını ilan edip nankörce baş kaldırdın!

ŞAİR— Zamanında şiirimin karşılığında yeterince altın verselerdi asla sana eşit koşmazdım kendimi.

SULTAN— Hadi oradan, iki dirhem terbiyen olsaydı şiirini altınla ölçmezdin. Hem kaç altın edersin ki, söyle bana kaç altındır senin değerin?

ŞAİR— Orasını sen daha iyi bilirsin hünkârım. Beni sen satın aldın.

SULTAN— Hatırlıyorsun demek, düşmana esir düştüğünde seni nasıl kurtardığımı.

ŞAİR— Avaz avaz seslendim sana. Sultanım gel al beni, sonra serbest bırak! Mezata düştüm, öde beni!

Gerilim artar.

SULTAN— Ah ne sefil bir haldeydin döndüğünde. Ellerin bağlı Kurtuba'ya girerken hızlansın diye altındaki katıra yaltaklanıyordun.

ŞAİR— Sen ki ancak sana yaltaklandıklarında sevildiğini anlarsın, aynı o katır gibi!

Sultan görünmez bir mızrağı havaya kaldırır.

SULTAN— Keşke ihanetini beklemeseydim seni öldürmek için.

ŞAİR— Dostum yapma etme gözünü seveyim, gel azat et beni. Eline düştüm hadi kurtar. Bak son kez alçalıyorum karşında, bundan daha eşit olamayız bir daha.

SULTAN— (*İyice hırslanır*) Senden nefret ediyorum uğursuz herif!

Sultan görünmez mızrağını Şair'in göğsüne saplar. Şair acıyla hırlar.

SULTAN— Şimdi hatırladın mı nasıl öldüğünü?

ŞAİR— Hatırladım.

SULTAN— Efendim?

ŞAİR— Hatırladım haşmetli hünkârım efendimiz!

SULTAN— Güzel.

Şair acıyla göğsünü sıvazlıyordur. Sahnenin atmosferi önceki haline döner.

SULTAN— (*Emredercesine*) O halde mızrağı geri ver!

ŞAİR— Elbette... elbette... mızrağınızı derhal geri vereceğim.

SULTAN— Ne zaman?

ŞAİR— (*Kendi kendine söylenir*) Bilmiyorum... eskiciden bir şey bulurum herhalde.

SULTAN— Ne geveleyip duruyorsun!

ŞAİR— Bir ara yine burada buluşalım.

Sultan tehditkâr bir tavırla dik dik Şair'e bakar.

SULTAN— Beni atlatamazsın. Nereye gidersen git, nerede saklanırsan saklan yine bulacağım seni. Gözüm üstünde!

Şair, uzaklaşan Sultan'ın ardından hayret ve öfkeyle bakakalır. Saçları darmadağındır. Sahnenin başındaki düzgün hali bozulmaya başlamıştır. Ağzının kenarı kanıyordur. Hareketleri kararsızdır. Diğer balıkçılar balık tutmayı sürdürürler. Hayal kırıklığıyla onlara bakar. Hızla çekilen makaraların ucunda çırpınan gümüşi balıklar yukarı çıkarılır. Balıkların ölümüyle, Şair'in perişan hali eş düşer. Martılar çığlık çığlığa havalanır. Sahne kararır.

İKİNCİ SAHNE

~

Gök gürültüsüyle sahne yavaşça aydınlanır. Balıkçılar gökyüzüne bakıyorlardır. Bir önceki sahneye göre balıkçılar azalmıştır. Herkes yakasını ilikler, yağmurluklar ortaya çıkar, başlıklar takılır. Şair sıkı sıkıya yakasını ilikler, başına şapkasını takar. Yemlediği oltasını denize fırlatır. Birdenbire yanında Sultan belirir. Ama bu kez üstünde başka bir giysi vardır, çok şık bir trençkot. Seyirci Sultan'ı tanır, fakat Şair onu tanıyamaz.

SULTAN— Rast gele birader!

ŞAİR— Sağolasın arkadaş. Adres soracaksan hiç bana bulaşma.

SULTAN— Yok yok... iki çift laf etmeye durdum. Rahatsız etmiyorumdur umarım.

ŞAİR— Bugün yeterince rahatsız edildim. Takıl sen, dert değil.

SULTAN— Sık gelir misiniz buraya?

ŞAİR— Ne kadar kaybolmak istersem o kadar çok gelirim.

SULTAN— Kaybolmak için pek uygun bir yer değil aslında. Şehrin tam kalbinde ayakta bekliyorsunuz.

ŞAİR— Burada şehir susar kardeşim, burada herkes susar. Bu köprü denizle halicin arasındaki hudut çizgisidir. Şu anda suyun bir isimden başka isme aktığı yerdeyiz. Ne sokak, ne agora, ne de meydan... bir köprünün üstündesin. Havadasın. Martıların havalandığı yerde, şehrin boşluğundasın. Kimsenin fark etmediği gizli bir yaşantı vardır burada. Alt kattaki meyhanelere sarhoş olmaya gelirler, köprünün üstünde ise dalgınlar balık avlar. Hiçbirimiz ayık değiliz burada. Aynı insanlar, aynı kuşlar, aynı tekneler... birbirimizin başını döndürüyoruz.

SULTAN— (*Diğer balıkçılara göz atar*) Özel bir cemaat gibisiniz yani.

ŞAİR— Pek sayılmaz. Kimse kimseyle tanışmaz, mecbur kalmazsa selam bile vermez. Muhabbet etmek yavanlıktır. Söze başlayamazsın bile. Zaten biri muhabbet açıyorsa alengirli bir durum var demektir.

SULTAN— Öyle mi? Neden?

ŞAİR— Bu sabah adamın biri geldi. Ansızın bitiverdi karşımda. Sonra dedi ki beyfendiciğim ben sizi öldürdüm mızrak içeride kalmış... aynı böyle senin gibi iyi giyimli, kibar biriydi.

Sultan iç cebinden iki puro çıkarır birini Şair'e uzatır. Şair pek keyifle puroyu kabul eder, zevkle koklar. Puronun yüzüğüne bakmadan konuşur.

ŞAİR— Harika! Don Diego robustosu.

SULTAN— Purodan anlıyorsunuz...

ŞAİR— Konyaktan, tütünden ve şehirlerden gayet iyi anlarım. Bakma buralarda takıldığıma, oldukça şöhretli bir şairim aslında. Şiirlerim Avrupa'nın bütün dillerinde yayımlandı. Şu gördüğün insanlar yüzümü tanımazlar ama dizelerimi ezbere bilirler.

SULTAN— Beğendiler mi peki?

ŞAİR— Neyi?

SULTAN— Şiirlerinizi...

ŞAİR— Kim beğendi mi?

SULTAN— Avrupalılar...

ŞAİR— (*Terslenir*) Yayımladıklarına göre beğenmişlerdir herhalde.

SULTAN— Sormak zorunda kaldığım için kusura bakmayın, adınız neydi acaba?

ŞAİR— Yüksel Sorgun.

SULTAN— Hay Allah, hiç duymadım.

ŞAİR— Duymadın mı? Kusura bakma ama günümüzde Türkçenin en tanınan şairi benim! Şiir okumuyorsun herhalde!

SULTAN— Aslında dönemin şairlerini gayet iyi bilirim. Sizi gözden kaçırmışım demek.

Şair çok bozulur. Elindeki puroya bakar.

ŞAİR— Şunun ucunu kesmek lazım, giyotinin var mı?

SULTAN— Giyotinimi yanımda taşımıyorum.

Sultan tehditkâr tavırlarla puronun ucunu dişleyerek tükürür. Purosunu çakmakla yakar. Onun bu kabalığı görünümüyle büyük tezat oluşturur.

ŞAİR— Tüh bu olmadı işte, çok yazık çok yazık... Sen daha elindeki puronun adabını bilmiyorsun. Ne o öyle kovboy gibi dişlemek, bir de üstüne çakmakla yakıyorsun. Olacak iş değil.

SULTAN— Siz yakmayacak mısınız?

ŞAİR— Yazık etmeyeyim, akşam armanyakla daha iyi gider. Puro ince bir zevktir, karambole getirmeyelim.

Şair, oltasını köprünün tırabzanına sabitler.

SULTAN— Birinden söz ediyordunuz... Sizi öldürdüğünü söylemiş... Başka ne dedi?

ŞAİR— Daha ne desin, üstüne gidince uzaklaştı hemen. Tuhaf bir adamdı, nefretini tutkuya bulamış yüzüme şehvetle bakıyordu... nefretle parlıyordu dersem abartmış olmam herhalde... Sahiden de sana çok benziyordu. Aynı sağlıklı yüz, aynı zalim ifade...

SULTAN— Mümkün değil, bana benzemesi imkânsız. Çünkü ben sizi mızrakla öldürmedim.

ŞAİR— (*Delice bir kahkaha*) Tabii ya!

SULTAN— Ben sizi çarmıha gerdim sonra da derinizi yüzdüm.

ŞAİR— Haydaaaa!

Sultan Şair'in üstüne yürür. Her cümlesinde itekler. Bir ara ceketine asılır ceketin kolu omuzdan yırtılır. Sultan sözleriyle Şair'i parçalıyordur. Ancak korkunç şeyler söylerken son derece soğukkanlıdır.

SULTAN— Bin yıl kadar önce... Bahardı sanıyorum. Bağdat' taydık. Günlerce işkence gördünüz. Önce çarmıha gerildiniz... ardından deriniz yüzüldü, sonra dilim dilim kesildiniz, ayaklardan başlayarak... en yakın arkadaşlarınız çevrenizde ağıt yakarken ayaktakımı üstünüze taşlar yağdırıyordu. Yine de gülümsüyordunuz. Ürpertici bir şekilde gülümsüyordunuz. En sonunda kesilen kafanız bir sırığa geçirilip ibretiâlem olsun diye sokaklarda gezdirildi. Nasıl olduysa o kafa kayboldu. Müsaadenizle kafayı geri almaya geldim.

ŞAİR— Ne yapacaksın kafayı?

SULTAN— Müzeye koyacağım.

ŞAİR— (*Sakindir*) Anladım... gayet iyi anladım... berbat bir kamera şakası bu değil mi? Hiç komik değil! Sadece

zevzeklik! Eğlenecek başka birini bul kendine. Sokakta televizyona çıkmaya meraklı bir dolu insan var.

SULTAN— Sizin gibi bir ermişe böyle alelade konuşmalar hiç yakışmıyor.

ŞAİR— Başlatma şimdi ermişine! Aksine, her cehennemin zebanisiyim ben.

SULTAN— Halbuki siz günahkârlara değil en çok Tanrı'ya yakındınız.

ŞAİR— Hadi oradan! Uluorta Tanrıdan söz etmek bayağılıktır!

SULTAN— O yüzden mi "Ben Tanrıyım" diye dolanıyordunuz Bağdat'ta?

Şair irkilir. Bir şeyleri hatırlıyordur sanki. Atmosfer yavaşça değişir, Sultan ve Şair birbirlerinin çevresinde dönmeye başlarlar. Yalın, son derece yavaş adımlarla karşılıklı aynı çemberi dolanırlar. Diyaloğun içeriği çok sert olmasına rağmen sesleri çok yumuşaktır. Sultan purosunu tüttürmeye devam eder. İkisi de yoğun duman altındadır.

ŞAİR— Şimdi hatırladım seni. Bu dikelmiş kulaklar, bu doymak bilmez aç bakış...

SULTAN— Hatırladın demek, karşında duran adam senin canını alan Abbasi halifesi Muktedir Billah'ın ta kendisidir.

ŞAİR— Hayır oğlum yanılıyorsun, sen benim sulanan damağım, dikelen zekerim, dünyevi heveslerimdin. Yanımda gezdirdiğim tarçın rengi bir köpektin. Kendim iki kaşık çorba içer köpeğime kuzu tandır yedirirdim.

SULTAN— Ah Ah Hallac-ı Mansur ah... Sendeki iman yüzünden biz Tanrısız kaldık. Senin doyurduğun köpek olsaydım inancına haset eder miydim hiç?

ŞAİR— İmanım yüzünden dilim dilim dildiniz beni!

SULTAN— Kendi kanınla abdest alacak kadar perverdigâra âşık olduğun için.

ŞAİR— Ne çileli aşkmış bu kardeşim, nasıl olur da gülerim ölürken?

SULTAN— Çünkü öldürülemiyordun. Dirhem dirhem damla damla kelimeye dönüşüyordun.

ŞAİR— Zamanında kelimelerime fena vurulmuşsun desene.

SULTAN— İşin doğrusu sana verdiğim ıstıraba vurgunum ben.

ŞAİR— Benim kesik kafama.

SULTAN— Tanrı senin kesik kafanın içindeki bin yıllık boşluk...

ŞAİR— Boşluk dediğin sonsuz bir açıklık...

SULTAN— Böyle konuşma Mansur, tekrar öldürürüm yoksa. Yüreğindeki imanı bulana kadar seni lime lime ederim.

ŞAİR— Hay dilim tutulsaydı da senin gibi bir zalimin eline düşmeseydim.

SULTAN— Ben olmasam kim kurban eder, kim kavuştururdu seni ruhundaki öze?

ŞAİR— Ben gerçekten bilge biri olsaydım asıl sana kurban olmazdım. Görmüyor musun, senin ermiş dediğin cahilin tekidir. Toy, çiğ, ham olmasam söyler miydim hiç ben Tanrıyım, ben Tanrıyım, ben Tanrıyım diye.

SULTAN— Haksızlık ediyorsun. Tanrının haricinde yoktun sen... hiçtin... sonsuzlukta kıpırdayan zerreydin. Varlığın gözümü kamaştırıyordu.

ŞAİR— Çok bayat sözler bunlar çok bayat! Neredeyse evliya olacaktım, kendimi tutamadım divane oldum. Ben bu imanı taşıyamadım arkadaş.

SULTAN— O iman bende olsaydı da kül olup dağılsaydım.

ŞAİR— Hâlâ anlamıyorsun ermiş derviş falan hepsi safsata, bildiğin harabeyim işte. Ezan sesi duyunca öfkeden çıldıran meczubun biriydim. Minarelerde müezzinler... o dini bütün müezzinler Allah'u Ekber diye çığırırken sırtındaki kaşıntıyı düşünürdü sefiller!

SULTAN— Nereden biliyorsun yahu?

ŞAİR— Adamın sesindeki sahte titreşimden. Benim de bir müzik kulağım var herhalde!

SULTAN— Güzel Mansur, dinimin muhteşem kâfiri seni! Hiç değişmemişsin. Şu kafanın yerini söyle hadi!

ŞAİR— Bu dünyaya kul diye geldim bin yıl önce kor oldum. Kendi kanına susayan o kafa yok artık aslanım, o delilik, o cinnet dindi dineli artık Tanrı bile değilim.

Bu sırada Şair'in oltası gerilir. Makara dönmeye başlar. Böylece sahnedeki atmosfer dağılır. Belli ki oltaya balık vurmuştur. Şair hemen oltayı kapıp makarayı sarmaya başlar. Böylece az önceki zamansal sıçrama tümüyle bozulur. Şair yakalanan balığı yukarı çekmeye başlar. Şair kamış oltasının makarasını sarmaya devam ediyordur. Birkaç saniye sonra yukarı doğru çekilen büyücek gümüşi bir balık görünür. Şair birkaç saniye sessizce bekler. Sanki bir şey dinliyordur.

ŞAİR— Şu sesi duyuyor musun?

SULTAN— Hangi sesi?

ŞAİR— Lüferin sızısını.

SULTAN— Hayır duymuyorum.

ŞAİR— Duyman lazım, muhakkak duyman lazım.

SULTAN— Neden?

ŞAİR— Lüfer... ölmeden önce inleyen belki de tek balıktır. Sudan çıkınca solungaçları aniden şişer. İster istemez inilti gibi bir ses çıkarır. Ama niyeyse insan kendi iniltisini duymaya başlar. Bak duyuyor musun, denizin sırrı bir an için kulağına fısıldanıyor sanırsın. Lüfer kendi evrenini terk edip ağlaya ağlaya senin evrenine geçiyor. Derken insan gibi kederli bir varlık oluyor.

SULTAN— Benim kederim bana yeter. Ben senin kafanı istiyorum.

ŞAİR— Balık hâlâ inliyor.

SULTAN— Duymuyorum, duymak da istemiyorum.

Şair lüferi oltadan çıkarır. İki eliyle hürmetle tutar.

ŞAİR— Belli belirsiz bir maviliği vardır lüferin. Can verdikçe solmaya başlar. Ağzı ne kadar büyük görüyor musun, alt çenesi çok güçlüdür. Böylece kendinden büyük balıklara saldırabilir. Sırtında yedi diken, yedi dikenli mahluk... şunun güzelliğine bak!

SULTAN— Bunları neden anlatıyorsun bana?

ŞAİR— İnleyişi duymuyor musun?

Sultan eğilerek balığa kulak kesilir.

SULTAN— Evet.. sızlıyor sanki.

ŞAİR— İşte şimdi gördüm! Sendeki sızıyı görebiliyorum evlat. Bu balık var ya... ölmekte olan bu balık, şu an âle-

min ta kendisidir. Her şeyin parçasıdır. Kutsal şimdi onunla açığa çıkar. Tanrıya dokunmak istiyorsan lüferden başla. Al işte bir kafa! Sedef gözlü, 35 dişli, beyaz dilli, ince pullarla bezeli, öldü ölecek bir kafa!

Sultan kendine uzatılan balığı alır. Hakkına razı gibidir. Bir süre merakla balığı izler. Bir eliyle iç cebinden cep telefonunu çıkarıp Şair'e uzatır. Muzaffer bir avcı edasıyla balığı kuyruğundan kaldırıp ahmakça sırıtır.

SULTAN— Mümkünse fotoğrafımı çeker misin?

Şair büyük bir yılgınlıkla telefonu alır, Sultan'ın fotoğrafını çeker. Flaş patlar, sahne kararır. Fotoğraf devasa boyutta arka perdeye yansır.

ÜÇÜNCÜ SAHNE

~

Köprüdeki balıkçılar epey azalmıştır. Akşam vakti evine dönen insanların telaşı içinde Şair'i oltanın misinasını temizlerken görürüz. Hemen arkasından başka giysiler içinde çevik adımlarla ilerleyen Sultan'ı fark ederiz. Sultan geçip gider, sahneye geri gelir, sonra durup dikkatle Şair'e bakar. Yavaşça Şair'in yanına yaklaşır, yüz yüze gelirler. Şair Sultan'ı yine tanıyamaz.

SULTAN— Siz... sizi tanıyorum ben!

ŞAİR— Tanışıyoruz demek, kaçıncı yüzyıldan?

Sultan afallar, Şair'in ne demek istediğini anlayamamıştır.

SULTAN— Anlayamadım?

ŞAİR— Kaçıncı yüzyıldan tanışıyoruz, dedim. Hangi hükümdarsın canıma kıyan?! Ne yaptın, boğdurdun mu beni?

SULTAN— Ne diyorsunuz, ben sadece...

ŞAİR— Falakaya mı yatırdın, gözlerime mil çekip dilimi mi kestirdin?!

SULTAN— Ama...

ŞAİR— Zindana mı attın yoksa? Tırnaklarımı mı çektirdin, nereme sapladın kazığını?! Yeter be, sabahtan beri kaç yüzyılın zulmüyle canıma okudunuz. Zaten yılmışım, bıkmışım, dünyadan bezmişim, unuttuğum bütün yaraları deştiniz. Bırakın peşimi artık.

SULTAN— Yüksel Bey bir dakika...

ŞAİR— Ayrıca her şeyi hafife alan şu kahrolası kibarlık da ne oluyor, bu insanın kanını donduran zarafet! Afralar tafralar fiyakalı pozlar, en çok ona illet oluyorum. Bütün gün çekmediğim çile kalmadı. Yüksel mi... sen benim adımı nereden biliyorsun?

SULTAN— Siz Yüksel Sorgun değil misiniz? Büyük şair Yüksel Sorgun?

ŞAİR— Evet... ta kendisiyim aslında.

SULTAN— Aman Allahım, lütfen beni affedin, ben sıradan bir okurunuzum sadece. Ne güzel dalıp gitmiştiniz... huzurunuzu bozdum... Fakat ben size hayranım üstadım. Kırk yıl düşünsem bu köprünün üstünde sizinle karşılaşacağım aklıma gelmezdi.

Şair abartılı bir biçimde Sultan'a sıkı sıkıya sarılır.

ŞAİR— Kusura bakma evlat, ben seni birisiyle karıştırdım.

SULTAN— Yüksel Bey o kadar heyecanlandım ki. Son kitabınızı okuduğumdan beri kendimde değilim, o ne dokunaklı kızgınlık... alevden, ateşten sıyrılıp kelimenin köz haline ermişsiniz. Nereden buluyorsunuz bu imge gücünü hayret ediyorum. Umarım beni yanlış anlamazsınız mutlaka söylemeliyim, şiirlerinizi okuyunca insan size güceniyor. Kalp kırıyorsunuz. Yarattığınız güzelliğe katlanmak için güçlü bir kişilik lazım çünkü. Yoksa ezer geçersiniz insanı. Şiirleriniz yüzünden kendimi hep dünyaya karşı mahcup hissediyorum.

ŞAİR— Çok duygulandım delikanlı. En saygın eleştirmenler onca yazı yazdı, hiçbiri bu kadar yerinde bir değerlendirme yapmadı.

SULTAN— Rica ederim, ben kim sizin şiirinizi değerlendirmek kim... (*Tokalaşmak için elini uzatır*) Sizi daha fazla rahatsız etmeyeyim Yüksel Bey. Bu ânı ömrüm boyunca aklımda tutacağım.

ŞAİR— Dur yahu nereye? İşin yoksa iki çift laf edelim şurada.

SULTAN— Sahiden mi? Elbette, elbette kalırım. Yeter ki isteyin. Sizinle böyle alelade bir yerde ayaküstü sohbet etmeyi hiçbir şeye değişmem...

ŞAİR— (*Eski bir hatıraya dalarak kendi kendine konuşur*) Yine de dikkatli olmak lazım, en can yakıcı sözler alelade yerlerde ayaküstü söylenir.

SULTAN— Balık tutmayı sevdiğinizi bilmiyordum.

Şair kendini toparlayarak özgüvenli tavrına geri döner.

ŞAİR— Yanılıyorsun ben balık tutmuyorum. Gerçekte balığa yakalanıyorum.

SULTAN— (*Şapşalca bir hayranlıkla*) İşte! Ancak bir şair söyleyebilirdi bunu.

Şair yalandan gücenir.

ŞAİR— İltifatlarına dikkat et! Şairliğimi bu tür sıradan övgülerle tarif edersen işimiz var seninle.

SULTAN— Ah çok özür dilerim. Sizi üzmek istemem. Balığa yakalanmak demeniz çok etkileyiciydi. Sıradan bir metafor değil, son derece estetik bir durum bence.

ŞAİR— (*Gittikçe buyurganlaşır*) Yanlış anlama ama senin gibiler insanı övgüyle öldürür, övgüyle gözden silerler. Meseleyi büyütmesen iyi olur. Her sözü kendi ağırlı-

ğıyla tart. O zaman anlam, mana, ima, gönderme hiçbir şeye ihtiyacın kalmaz.

SULTAN— O halde gerçekten balığa yakalanıyorsunuz.

ŞAİR— Elbette, buradaki bütün oltacılar da öyle. Söylenecek bütün sözleri sarf etmiş, dünyadan alacağı her neyse feragat etmiş, için için kendiyle konuşan insanlar bu köprüye gelip yakalanacağı o dev balığı beklerler. Balıkçılık dünyanın en sessiz avlanma biçimidir. Burada herkes susar, bekler. Beklerken zamanın dışına çıkarlar. Başka balıklar gelir, o büyük balık bir türlü gelmez.

SULTAN— Tuhaf...

ŞAİR— Hiç tuhaf değil. Son derece basit bir şeyden söz ediyorum. Çöldeki Bedevi'nin bile hafızasında bir balık vardır. Ona kavuşmak için serap görür. (*İlerideki balıkçıyı göstererek*) Şu adam var ya... kendini kancanın ucunda hayal ettiği an balık olur, işte o an balığa yakalandığı andır. Lüfer oltaya takılınca onun da damağı acır. O vakit muazzam bir mecaza dönüşür! Mecaz... bizim belki de tek yeteneğimiz. Her şey bizim mecazımız, biz de herkesin mecazı olabiliriz.

SULTAN— Yüksel Bey, öyle derin sözler ediyorsunuz ki size ayak uydurmam mümkün değil.

ŞAİR— (*Pek havalıdır konuşurken*) Bak hâlâ aynı yerde duruyorsun. Karşında lüferi bekleyen yaşlı bir adam duruyor, sense bir şairle konuşmaya çalışıyorsun. Ben pusunun pususundayım! Lüferin görebileceği bir yerde, açıkta, sabırla onu bekliyorum. Henüz yakalamadığım halde ona aitim. Bunu anlamak çok mu zor?

SULTAN— O halde sadece lüfer akınında balığa çıkıyorsunuz. Peki ama neden lüfer?

Şair dikkatle Sultan'a bakar. Ümitsizlikle yanıt verir.

ŞAİR— Eti çok lezzetli olduğu için.

SULTAN— Sizi kızdırdım öyle değil mi? Sıradanlığım midenizi bulandırıyor.

ŞAİR— Sen bana aldırma, bugün önüme çıkan herkese içerleyebilirim. Üstüne alınma sen.

Şair olta çantasını düzenlemiştir.

SULTAN— Biliyor musunuz, ben de şiir yazıyorum.

Şair büyük bir yılgınlıkla Sultan'a döner.

ŞAİR— İnşallah okumaya kalkmayacaksın şimdi.

SULTAN— Lütfen dinleyin, sadece dinleyin. Hiçbir yorum yapmanıza gerek yok. Benim için dinlemeniz bile yeter.

ŞAİR— Cesaretine hayranım delikanlı. İleride pişman olacağın bir şey yapıyorsun. Yerinde olsam kalkışmazdım.

SULTAN— Size yalvarıyorum. Bir dakika bile sürmeyecek.

ŞAİR— Mesele dakikalar değil, mesele kendini benimle eşitlemeye çalışman. Şurada iki balıkçı olabilirdik seninle, iki âşık, ya da ne bileyim iki sarhoş, iki şapşal, iki hayalperest... niçin illa iki şair olalım söylesene!

SULTAN— Belki de güzel bir şiirdir...

ŞAİR— Anlaşıldı, bugün güzel bir şey olmayacak.

SULTAN— Başlıyorum!

ŞAİR— Başla anasını satayım!

SULTAN— (*Seyirciye dönerek şiirini bir gösteriye dönüştürür*)

Her hasat zamanı gam düşer payıma
dünya denen tarladan

ŞAİR— (*Kızgınlıkla*) Yok artık!

SULTAN— Sabredin efendim... kısa bir şiir
Hazreti Âdem gibi ağlarım
devridaim hasret makamında
Ne zaman bir mum görse yaşımı
Kendiliğinden yanmaya başlar
Sazların en ince teliyle kafiyeli
inildeyişim dudağımdan sarkar

ŞAİR— İnildeyiş mi?!

SULTAN— (*Sesini iyice abartır*)

Sen güzellik tahtında göğe uzanırken
Ben Hazreti Süleyman'a sığınan karıncayım
Sonunda öleceğim hasretten
Kara perçemlerin gibi olacak matem
Nihayet birleşmek olacak ölüm
Senin yılansı saçlarında çözülecek düğümüm...

Kısa bir sessizlik olur. Şair Sultan'a ters ters bakıyordur.

SULTAN— Nasıl buldunuz?

ŞAİR— Neyi?

SULTAN— Rica ederim Yüksel Bey o kadar kötü olamaz.

ŞAİR— Kötü bile değil, kötü bile değil, ölü şiir bu! Felaket! İnsanın şahsiyet olduğunu öğrendiğimizden beri yüz küsur yıl geçti! Sen ise ayakta uyuyorsun! Kuantum fi-

zikçileri mikro kozmosu buldu bulalı dünya bir muamma! Vandallığın yerini soykırım aldı, talancılar kapitalist oldu! Köleler işçi, tebaa dediğin cemaat oldu! İnsan bunaldı bunaldı sonunda kendi etini kemirmeye başladı. Şimdi çıkmış karşıma Âdem'in cennet özleminden bahsediyorsun. Bir de üstüne utanmadan Hazreti Süleyman'a sığınıyorsun! Hem de en bayat imgelerle... kara perçem, matem falan. Şiir değil bozgun. Kusura bakma ama kelimenin tam anlamıyla içimi baydın! İnsanlık nerden nereye gelmiş ortaçağ kafasıyla şiir yazıyorsun.

SULTAN— (*Oldukça soğuk bir ifadeyle*) Haklısınız bu şiir ortaçağda yazılmış olabilir, evet.

ŞAİR— Böyle mi savunacaksın şiiri, şairliğe özenen padişahlar gibisin. Sadece söz sanatı yapan despottan öteye gidememişsin.

SULTAN— (*Ciddileşir*) Öyle diyorsunuz demek. Padişahın kendisine de söyleyebilir miydiniz bunu?

ŞAİR— Emin ol aklı başında hiçbir padişah şairin karşısında bu kadar budala durumuna düşmez. Sevme sen benim şiirlerimi istemiyorum, gerçekten sanatımı anlasaydın böyle ucuz şiirle çıkmazdın karşıma.

SULTAN— Padişaha da söyler miydiniz böyle?

ŞAİR— Söylememe gerek yok. Söz kimin ağzından çıkıyorsa önce ona haddini bildirir zaten.

SULTAN— İlginç, hiç böyle düşünmemiştim. Halbuki ben bunu yas tutan bir padişahın ağzından yazmıştım.

ŞAİR— Uluyan bir köpeğin yerine yazmalısın önce, düşen yaprağın, gece soğuyan taşın yerine yazmalısın.

SULTAN— Yas tutan padişahı küçümsemeyin.

ŞAİR— Yas yok ki bu şiirde, kayıp bile yok.

SULTAN— Çok güzel bir kadınmış oysa. Adı Irene'miş.

ŞAİR— Kim?

SULTAN— Padişahın kaybettiği kadın. Sarayın koridorlarında yürürken kokusu önceden gelirmiş.

ŞAİR— Hangi saraymış bu?

SULTAN— Osmanlı Sarayı.

ŞAİR— Sen şu hikâyeyi doğru dürüst anlat bakayım.

SULTAN— Bir Osmanlı padişahı cariyelerinden birine çok fena âşık olmuş. Kadına karşı derin bir tutku duyuyormuş. Bu kadın padişahın aklını başından almış. Padişah sürekli onu düşünüyormuş. O kadın yüzünden zamanı unutmaya başlamış, okuduklarını anlayamıyor, en önemli divan toplantılarında dalıp gidiyormuş. İtalya'yı fethetmeyi düşünürken birdenbire dünya o güzel kadının karnı kadarcık bir yer olmuş, memeleri kadar, dudakları kadar küçük, canlı bir yer... Bakmış ki böyle olmayacak padişah cariyesini son kez odasına çağırtmış. Kadının üstüne abanıp bütün özsuyunu içine çekmiş. Eklemlerini bir bir saymış. Saçlarına karışmış. İkisi de kan ter içinde sevişmekten yorgun düşmüşler. Derken sabaha karşı kadın yatakta gül yaprağı gibi kıvrılmış uyurken, padişah kadının inip kalkan göğsünü uzun uzun seyretmiş. Sonra topuzu kaldırdığı gibi indirmiş kadının başına. Cariyenin güzelliği patlamış bir küreye dönünce padişah büyük bir rahatlama hissetmiş. (*Bir süre duraklar*) Merak ediyorum o topuz şimdi nerededir acaba?

ŞAİR— (*Tiksintiyle*) Ben bilmem, zavallı kızı bulup kendisine sorman lazım.

SULTAN— Komik olmayın.

ŞAİR— Yalnız sakın ola şiiri okumaya kalkışma.

SULTAN— Ama siz çok acımasızsınız, söyleyecekleriniz bu kadar mı?

Şair olta çantasını yüklenmiş gitmeye hazırlanıyordur.

ŞAİR— Benim sana söyleyecek tek bir sözüm yok delikanlı. Sen biraz balık avla bence, kuş dinle, rüzgâra kapıl, bedelini ödeyeceğin aşklar yaşa, duygulan! Kıskan kirlen rezil ol, aşağılan biraz, küs kız dertlen, ihanete uğra sonra hakkını ara, canın kimi çekiyorsa onunla seviş, hayal kırıklığı yaşa, dizlerinin üstüne çök, gün gelir bir ihtimal hakiki şiire yer bulursun. Böyle kof dizelerle kimsenin yasını tutamazsın. Haydi bana eyvallah!

Şair sahneden çıkmak üzereyken Sultan arkasından seslenir.

SULTAN— Yüksel Bey, beni bağışlayın sizi bu kadar kızdıracağımı bilseydim...

Şair geri döner.

ŞAİR— Beni boş ver, dünyaya ettiğin muameleye katlanamıyorum asıl.

SULTAN— Ben ne yaptım ki anlayamadım.

ŞAİR— Sen hiçbir şey yapamazsın. Hiçbir şey...

Sultan Şair'in arkasından seslenir.

SULTAN— Fark ettim de sizden görkemli bir despot olurdu bence. O padişahın yasını benden daha iyi bildiğinize

göre... Hem tırnak sökmenize de gerek yok, kimseyi boğazlamasanız da olur, önünüzde azıcık eğilsinler yeter, birisi önünüzde eğilir eğilmez ne de çabuk canavarlaşıyorsunuz. İyi ki de şairsiniz, yoksa bu zalimlikle kanıma ekmek banardınız.

Şair bu sözler karşısında afallar, olta çantası ve yağmurluğu elinden kayar, yere düşer.

ŞAİR— (*Despotun haykırışıyla...*) Bu söylediklerini hakaret addediyorum. Yıkıl karşımdan!

Şair Sultan'ın üstüne yürürken sahne kararır.

DÖRDÜNCÜ SAHNE

~

Sahne aydınlandığında artık iyice akşam bastırmıştır. Karşı kıyılarda şehrin ışıkları yanıyordur. Şair yere devrilmiş, baygın bir haldedir. Acıyla inler. Eskisine göre daha perişandır. Yaka paça dağılmış, gömleğinin önü tümüyle açılmıştır. Sultan yine farklı giysiler içinde sahneye girer, başında çok şık bir şapka vardır. Şairi yerde görünce hızla yanına gelir.

SULTAN— Ne oldu size böyle, iyi misiniz?

ŞAİR— Dokunma bana, sakın yaklaşma!

SULTAN— İzin verin yardım edeyim.

Sultan Şair'i yerden kaldırıp kendine çekmeye çalışır.

ŞAİR— Bu sefilliği neden yaşatıyorsun bana? Daha ne kadar sürecek bu eziyet? Nereye baksam seni görüyorum iblis misin nesin!

SULTAN— Tutunun bana, biri sizi çok fena pataklamış.

ŞAİR— Biri mi, sen patakladın ulan! Nerden çıkıp geliyorsun anlamadım ki... içimi dışımı her yanımı kanattın.

Şair cinnetin eşiğindedir. Anlamsız sayıklar.

ŞAİR— Ölüyor muyum yoksa, ha?.. Ölecek olduğum için mi oluyor bunlar, neremden yansıyorsun söyle, çocukluğumdan mı, köle zamanlarımdan kul vakitlerimden mi, söyle ne duymak istiyorsun? Ben çok güreşçi gördüm rüyamda, sabahlara kadar yenişemediğim güreşçiler... kâbuslarımda ayılarla bile boğuştum, bir balina tarafından kaç defa yutuldum, ama bu padişahlar hünkârlar

sultanlar... adamlar adamlar... ağzımın içine bakan tiranlar... elma gibi ısırıp çekirdeğimi çıkarıyorlar. Babam bile bu kadar ezmedi beni. O kadar aşağılamasına rağmen içimde gururlu bir yer bıraktı. Ruhuma dokunmadan döverdi. Ama sen her yanıma dokunuyorsun, her yanıma dokunuyorsun!

SULTAN— Bekleyin biraz size su getireyim.

ŞAİR— Susamadım ki. Canım hiçbir şey çekmiyor. Ben senin kavga ettiğin âciz bir gölgeyim. Sadece gölge! Sen buradan gelip geçtikçe yerden yere çalınıyorum.

SULTAN— Sinirleriniz harap olmuş. Gelin oturacak bir yer bulalım.

ŞAİR— Bu merhameti tanıyorum. Çok iyi tanıyorum. Boynunu kırmadan önce okşamak gibi, asmadan önce ütülü gömlek giydirmek gibi, başı kesmeden önce elleri çözmek gibi... Bu korkunç merhameti gayet iyi biliyorum.

SULTAN— Israr ediyorum, haydi gidelim buradan.

ŞAİR— Seni tanıyorum evlat, bu gözleri, ellerinin bu tavrını...

SULTAN— Öyle mi, ama ben sizi bir türlü çıkaramadım.

ŞAİR— Senin baban var ya çok özel bir adamdı. Şahane bir şekilde öldü.

SULTAN— Babamı da tanıyorsunuz demek.

Şair bir süre bekleyip sakinleşir. Göğüs cebinden önceki Sultan'ın verdiği puroyu çıkarır. Isırıp çiğnemeye başlar. Karşısındaki genç adamı meraklandırmak için ağırdan alıyordur.

ŞAİR— Onu kim tanımaz! Yeryüzünün en ağırbaşlı hükümdarıydı. Savaşmaktan, iktidardan nefret ederdi.

SULTAN— Benim babam?

ŞAİR— Evet... son derece iyi şairdi üstelik. Felsefeden musikiden anlardı. Bazen tahtı bırakır, bir dağın yamacına çekilip bütün dünya işlerinden arınırdı.

SULTAN— Siz kimden söz ediyorsunuz Allah aşkına?

ŞAİR— Senin baban nasıl öldü biliyor musun? Bir gün bir derviş yanına geldi ve ona çok yakında öleceğini söyledi. Dervişin kehaneti cismani bir varlık olarak içine girdi babanın. Onu önce halsiz bıraktı, sonra yumuşakça yatırdı, üç gün içinde canını aldı. Diyeceğim, bir kelimeyle öldü adam, bir kelime gibi söndü.

SULTAN— (*Ciddiye almıyordur*) Güzel bir ölümmüş sahiden, kimmiş hükümdar babam merak ettim.

ŞAİR— Sultan II. Murat

SULTAN— II. Murat mı? Bu durumda ben...

ŞAİR— Fatih Sultan Mehmet oluyorsun.

Sultan kahkaha atar.

SULTAN— Yok artık... siz bayağı kafayı sıyırmışsınız.

Sultan iç cebinden konyak şişesini çıkarıp kafasına diker.

ŞAİR— Seni nerede görsem tanırım. Gencecik bir şehzadeyken de böyle ihtiyatlı bir hevesle dinlerdin beni. Bir yanın hep suskun, o suskun yanın hep hırslı, sessizce bekleyen yıkıcı bir hınçla ağzımın içine bakardın.

SULTAN— Kendimi Fatih Sultan Mehmet olarak düşünemiyorum. Ne tuhaf... deliler kendilerini Napolyon, Hannibal falan sanırlar, siz ise her şeyi başkasına atfediyorsunuz.

ŞAİR— Yan çizme evlat, başıma gelecekleri biliyorum, ne istiyorsan söyle çabuk.

SULTAN— Hiçbir şey istemiyorum, size yardım etmek istedim o kadar.

ŞAİR— O zaman kendimi şöyle ifade edeyim, peki sen Fatih falan değilsin, sadece bir sıfatsın tamam mı, bir kip... yani bir adamın padişah halisin.

SULTAN— Bu muhabbet çok güzel gidiyor ama benim gitmem lazım.

ŞAİR— Eh git o halde, seni tutan yok.

SULTAN— Siz ne yapacaksınız?

ŞAİR— Aşağıdaki meyhanelerden birine oturup sabaha kadar içeceğim, şansım varsa dut gibi sarhoş olup her şeyi unuturum. Gün doğmadan yine buraya gelip yakalayacağım en büyük lüferi bekleyeceğim.

SULTAN— Peki o halde keyfiniz bilir.

ŞAİR— (*Alaycı*) Vedalaşıyor gibi yapıyorsun ya, acayip bozuluyorum. Bari insanı aptal yerine koyma.

Sultan tereddütlü hareketlerle şapkasını çıkararak selam verir, sahneden çıkar. O sırada aşağıdaki meyhaneden yükselen bir klarnet sesi duyulur. Şair bir süre klarneti dinler, sarsak hareketlerle oltasını ve çantasını alıp Sultan'ın tersi yönde tam yürüyecekken Sultan karşısında belirir.

SULTAN— Fatih Sultan Mehmet olsaydım eğer, dediğiniz gibi Bizans'ı fetheden bir komutan, son Roma'nın o büyük kayseri, Doğu'nun büyük imparatoru...

ŞAİR— Bakıyorum gaza gelmişsin iyice...

SULTAN— Latinlerin, Arapların, Acemlerin haset duyduğu o büyük hükümdar olsaydım; İskender'den, Sezar'dan sonra gelen o ihtişamlı asker...

ŞAİR— Eee?

SULTAN— ... Kültürden sanattan anlayan o büyük Rönesans sultanı...

ŞAİR— Vay vay vay bakıyorum kocaman bir fallus oluvermişsin hemen. Devasa bir zeker mi demeli yoksa. Penis çok yavan kalır, en iyisi babafingo diyeyim sana. Baksana büyüdükçe büyüyorsun. Böyle konuşmaya devam edersen birazdan göğü yaracaksın.

SULTAN— Sözlerine dikkat et! Fatih Sultan Mehmet'sem eğer bu köprüyü sana ben verdim. Altından geçen denizi de, yüzüne vuran poyrazı da bana borçlusun.

ŞAİR— İmparatorun katından bakınca öyle görünüyor demek.

SULTAN— Bir şehir surlarla çevriliyse bir gün muhakkak zaptedilecek demektir. Bütün göğüyle beraber... Bundan ötesi yok, sahip olduğun her şey için minnet etmeye mecbursun.

Şair Sultan'ın üstüne yürüyüp aniden hayalarını hafifçe tutar. Sultan şaşkınlıkla kasılır. Şair ise konuşurken baştan çıkarıcıdır.

ŞAİR— Yanlış yerden konuşuyorsun evlat. Dimdik ve yüksek ve kendinden başka her şeyi ölü zanneden makamını bırak şimdilik. Hayalarından konuş. Zürriyeti ılık kabında saklayan en kırılgan yerinden... Yaşamın gücüyle damarlanan taşaklarınla söyle.

Sultan çevik bir hamleyle Şair'in boğazını tutar.

SULTAN— Bir kadın seni yazmasa asla bu kadar küstah olamazdın değil mi ihtiyar!

Şair güçlükle nefes alıyordur.

ŞAİR— Hadi söyle oğlum, daima toprağa doğru sarkan şefkatinle söyle. Gerçekten ne istiyorsun?

Sultan'ın elleri gevşer.

SULTAN— Sululuğu bırak da dinle o halde, ben ulu padişah Sultan Mehmet'sem eğer, demek ki tahtıma yanaşan Hurufi derviş sensin. O halde derhal sayılarını istiyorum.

ŞAİR— Hangi sayılarımı?

Şair konuştukça sahnenin perdesinde Hurufilik resim sanatından bir insan yüzü harf harf belirip tamamlanmaya başlar. Sultan yavaş adımlarla Şair'in üstüne doğru yürüyor, Şair geri gidiyor ve bu yavaş yürüyüşle eşzamanlı olarak perdedeki resim tamamlanıyordur.

SULTAN— Sana baktığımda bana kâinatı gösteren malum sayıları istiyorum. İnsanın kalem dünyanın mürekkep olduğunu söyleyen ağzının sayısını istiyorum. Yüzündeki yedi hattı, yedi yıldıza delalet yedi katlı gökyüzünü istiyorum. Yedi denize kinaye o yedi deliğini istiyorum. Ayrıca göbek deliğindeki noktayı da istiyorum.

Bu diyaloğun sonunda perdedeki resim tamamlanmıştır.

ŞAİR— Bunların hepsi sende var, ne diye benimkileri istiyorsun ki?

SULTAN— Çünkü ne vakit sana baksam, Konstantinopolis'i fethedecek büyük bir komutan görüyorum.

Şair dikkatlice Sultan'a bakar, konyak şişesini başına diker.

ŞAİR— Ben de sana bakınca ödünden seslenen bir şair görebilirdim, ancak... hiçbir halt göremiyorum. Tek harfim kalmamış sende. Hepsi silinmiş... Bütün o ilahi işaretleri yaktın yakalı aradan yüzyıllar geçmiş.

SULTAN— Seni ben yakmadım.

ŞAİR— Kim yaktı peki?

SULTAN— Ulema yaktı.

ŞAİR— Beni bir çukura koyup üstüme odun attılar. O kadar çağırdım, o kadar çağırdım gelmediniz sultanım.

SULTAN— İktidarda gözün olmasaydı kimse seni sapkınlıkla suçlamazdı.

ŞAİR— (*Artık adamakıllı sarhoştur*) Hadi oradan! Dünyanın en soyut varlıklarından, harflerden sayılardan korktunuz be! İktidarınızı yerim sizin. Sahip olduğum kudretin yanında bütün sultanlar köledir. Bir pranganız eksik!

Bu sırada Şair ve Sultan iki farklı ışıkla aydınlanmaya başlar. Aralarındaki mesafe birdenbire kapkaranlık olur. Karşılıklı olarak iki uçurumun ucunda duruyor gibidirler. Köprüsüz kalmışlardır. Birbirlerine seslenerek konuşurlar.

SULTAN— Bir padişaha köle diyecek kadar sarhoşsun! Sana uyanda kabahat!

ŞAİR— (*Uçurumdan aşağı düştü düşecek, büyük bir gerilim yaratarak konuşur*) Nihayetinde köle bir cariyeden doğ-

madın mı, o kölenin memesinden korkunun sütünü içmedin mi, aynı sütü içen kardeşlerini taht kavgasında boğmadın mı?! Ya padişah olacaktın ya da ölü şehzade!

SULTAN— Kendine bak asıl! Sen hep katledilmiş olansın. Omuzlarının üstündeki kafa değil canlı bir mezar!

ŞAİR— Kahkaha atan bir kafa benimki! Güldüğüm zaman şehrin yarısı duyar! Çünkü ölüler, yaşayanlarla aynı şeyleri arzularlar! Ben şölen sofralarında kafayı çekerken kimse seni yemek yerken göremedi. Tel maşa tahtının azameti uğruna sofralardan şenliklerden çekildin. Sonunda konuşmayı bıraktın be! Kaşını gözünü oynatarak emir vermeye başladın. Sırf etten kemikten basit bir insan olmayasın diye kelimelerden uzaklaşıp neredeyse kendi dilini yedin. İç içe saraylarda bir başına abuk sabuk şiirlerle avuttun kendini. Cenneti özleyen Âdem, Süleyman'a sığınan karınca falan...

SULTAN— Şiirimle alay etmeye devam edersen alacağım kelleni.

ŞAİR— Şiirmiş, kıçıma sürmem ben o şiiri.

Şair pantolonunun önünü açıp uçurumdan aşağı işemeye başlar. Kendi kendine söyleniyordur. Ters ışıkta Sultan sadece bir gölge olarak karşıdaki uçurumun başında hareketsiz durmaktadır. Bir süre sonra gözden kaybolur.

ŞAİR— Laf ebeliğiyle şair olunacak sanıyor gafiller. Kolay mı kelimelere hünkâr olmak, ha?! Kolay mı şiir yazarak kudret sahibi olmak. Senin etrafını dalkavuklar sarar, benim etrafımı okurlar! Ben kimim biliyor musun, ben kimim! Her hükümdarın gözünü diktiği Bizans'ın ta kendisiyim. Buyur al beni! Sarnıçlarda yankılanan su

sesiyim. Renkle ışığın kavuştuğu mozaikteki kapkara gözlerin sahibiyim. Haydi oy istersen! Yağmalanan halk da benim, satılan cariye de. Hiçbir zaferin parçası değilim! Hiçbir madalyanın sahibi değilim! Cennete koysalar sonsuza dek yas tutarım kendim için. Canım isterse yeniden yazarım Tevrat'ı, keyfime göre İncil'i dizer, gönlüm nasıl isterse Kuran'ı öyle sezerim. Sonra hepsini birden reddederim. Bütün varlığım, kökenim aidiyetim yerim yurdum şahsiyetim, ağaçlarla kardeşliğim, dünyaya emanet bilincim, lüfere adanmış bekleyişim, seviştiğim bütün kadınlar erkekler, neyim var neyim yok şiirden eğirilmiş her şeyim pamuk ipliğine bağlı benim. Ne zaman bir adım öne çıksam acı bir şiirden aşağı sallanan herkesim.

Şair öne doğru bir adım atar ve karanlıkta (uçurumda) kaybolur. Sahne kararır.

SON

SEMA KAYGUSUZ
SULTAN ve ŞAİR

Romanları ve hikâyeleriyle tanıdığınız Sema Kaygusuz'dan ilk kez bir oyun. Herkesin seyirci kalarak suç ortağı olduğu kadim bir husumetin kısa hikâyesi olan oyun Haliç köprüsünün üstünde, tam lüfer zamanı, martıların havalandığı yerde kurulan bir sahnede oynanıyor.

Sultan ile şairin karşılaşması, yüzyıllara uzanan bu kanlı söyleşi, balık avı sırasında, uzun bir bekleyişin, sessizliğin içinden doğuyor. O gün orada olup da gösteriyi kaçırmayanlar, sayıklayan belleğin kendi tarihini nasıl yeniden ördüğüne tanık oluyorlar.

Sema Kaygusuz bize oyun okumanın da çok güzel olabileceğini kanıtlıyor.

Metis Edebiyat | Oyun
ISBN-13: 978-975-342-930-6

Metis Yayınları
www.metiskitap.com